

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

52-1

Brno 2011

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 52
Volume 52

Číslo 1
Issue 1

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial Board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Rutt kay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Olga Lečbychová, Marián Mazuch,
Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Technical Editors, typography

Pavel Jansa

Software
Software

Spencer Kimball, Peter Mattis, GIMP Development Team 2008: GNU
Image Manipulation Program, 2.6.1
GRASS Development Team 2008: Geographic Resources Analysis
Support System, 6.3.0
Kolektiv autorů 2008: Inkscape, 0.46
Kolektiv autorů 2005: L^AT_EX 2_ε

Fotografie na obálce
Adresa redakce
Adress

Skleněné korále z pohřebiště v Příboře. Viz obr. 18 na s. 90

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Královopolská 147
612 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@iabrno.cz
Internet: <http://www.iabrno.cz>

Tisk
Print

Azu design s.r.o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně

Vydáno v Brně roku 2011

Náklad 450 kusů

Časopis je na seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.

Copyright ©2011 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

Doba bronzová

Bronze Age

Bronzezeit

BOSKOVICE (OKR. BLANSKO)

Masarykovo náměstí, před č.p. 4 až č.p. 6. KLPP. Sídliště. Záchraný výzkum.

V červenci roku 2010 byl na náměstí v Boskovicích zkoumán výkop teplovodní rýhy s porušenými archeologickými situacemi vedoucí od č.p. 4 k č.p. 6. Výkop o celkové délce 18 m zachytil celkem tři pravěké a dva středověké objekty (viz kapitola Středověk, novověk) a také souvislou kulturní vrstvu, přerušenu na dvou místech recentními výkopy pro kabely. Tři pravěké objekty, všechny s hloubkou více než 1 m, patřily KLPP, u dvou z nich se jednalo o zásobní jámy s podhloubenými stěnami. Na základě keramických nálezů jsou datovány do slezské fáze KLPP. Kulturní vrstva obsahovala zlomky jak pravěké (neolit, KLPP) tak středověké keramiky.

V centru města bylo rozsáhlé sídliště KLPP zjištěno již v roce 1999 při rekonstrukci náměstí, archeologické situace z tohoto období byly zkoumány také v roce 2008 na parcele č. 81.

Zuzana Jarůšková

Literatura

Dostál, P., Štřof, A. 2001: Průzkumné práce a archeologický výzkum na Masarykově náměstí v Boskovicích. *Ve službách archeologie* II, 25–36.

Jarůšková, Z. 2010: Boskovice, Masarykovo náměstí. „Propojení teplovodů z č.p. 4 na č.p. 6“. Nálezová zpráva, Muzeum Boskovicka.

Pančíková, Z. 2010: Boskovice, Masarykovo náměstí p.č. 81. „Stavba víceúčelového objektu“. Nálezová zpráva, Muzeum Boskovicka.

Resumé

Boskovice (Bez. Blansko), Masaryk Platz, vor dem Parz. Nr. 4 - 6. Die Lausitzer Urnenfelderkultur. Siedlung. Rettungsgrabung.

BRNO (K. Ú. CHRVICE, OKR. BRNO-MĚSTO)

Ulice Prokešova, Na Mlitech, U Ústavu, Pod Hejdou, parc. č. 28, 1079/1, 9/2, 1130, 149, 132 (akce A052/2010). Pravěk (doba bronzová?). Záchraný výzkum.

V souvislosti se stavební akcí „Rekonstrukce inženýrských sítí a komunikací MČ Brno – Chrlice“ proběhl v letních měsících roku 2010 archeologický dohled nad sta-

vebními a výkopovými pracemi. Dotčené území se nachází v intravilánu Chrlic, dnes jedné z městských částí Brna. Vlastní archeologický výzkum byl realizován na dvou oddělených plochách. Obě tyto plochy se nacházejí v bezprostřední blízkosti historického jádra Chrlic. Menší ze dvou zmíněných akcí proběhla v ulicích Pod Hejdou a U ústavu. Větší část stavebních prací probíhala pak v ulicích Prokešova a Na mlitech. Historicky se dotčené území nachází v zázemí původní středověké vsi Chrlice. Archeologicky je minulost Chrlic velice bohatá. Z neolitického osídlení je možno z Chrlického katastru uvést jedno sídliště kultury s moravskou malovanou keramikou. Tři známé sídlištní lokality náleží období eneolitu, pouze jednu lze však přesněji datovat do období kultury s kanelovanou keramikou. Z mladšího eneolitu jsou známa dvě pohřebiště kultury zvoncovitých pohárů a řada hrobů kultury se šňůrovou keramikou. Z dlouhého období doby bronzové jsou dosud známy z Chrlic 4 sídlištní lokality mohylové kultury a 3 velatické kultury. Z pohřebišť doby bronzové známe 4 lokality hrobových nálezů kultury únětické. Halštatskému období náleží 6 lokalit a latén reprezentují na katastru Chrlic dvě sídliště a jedno pohřebiště. Nejintenzivnější osídlení je dosud známo z doby římské, kdy lze identifikovat 9 lokalit. Jedno pohřebiště zjištěné na katastru Chrlic lze datovat do období stěhování národů (Čižmářová 1988, 82-83).

Zkoumaná část Chrlic náleží geologicky velmi pestrému území s proměnlivým geologickým podložím. Jako geologicky nejstarší bylo možné při budování stavby sledovat neogenní jílovité sedimenty (tégly) karpatské předhlubně. Na ty navazují sekvence kvartérních říčních sedimentů – písky, šterky.

Geologická situace zjištěná archeologickým výzkumem odhalila výskyt tégľů především v údolí Tuřanského potoka a v jeho nejbližším okolí. Zde jsou pravděpodobně odhaleny vodní činností toku Tuřanského potoka. Výše po svahu navazují pak kvartérní říční sedimenty (písky), které se jak v ulici Na mlitech, tak v ulici Prokešova značně liší. Geologická situace v ulici Na mlitech byla tvořena na jílovité sedimenty naléhajícími okrovými písky s patrným výrazným zvrstvením. Na ně navazoval již jen půdní horizont, místy kulturně ovlivněný. V ulici Prokešova nebyly okrové písky vůbec zachyceny. Geologický profil je tvořen opět na jílovité sedimenty nasedající tmavě hnědou písčitou hlínou, prokládanou popřípadě tmavými hlinitými písky. K vrcholu profilu nabývá hlína na plastické složce a objevují se i známky antropogenní činnosti (přítomnost mazanic, uhlíků, kostí). Výsledně přechází profil opět do půdního horizontu. Celý profil tmavých

písčitých hlín dosahuje mocnosti až kolem 3 metrů. Jižním směrem při budově základní školy v ulici Prokešova byl pozorován již jen na okrové písčité podloží naléhající půdní horizont.

Antropogenní aktivity se podařilo zachytit především v nálezových situacích ulice Na Mlatech.

V severní části ulice Na mlatech byl dokumentován řez P1. Na bázi řezu jsou patrné neogenní jílové sedimenty – tégly, na něž navazuje sled plastických a písčitých tmavě hnědých až černých hlín souvisejících snad s činností Tuřanského potoka. V rámci uloženiny s.j. 102 byla pozorována zvýšená koncentrace drobných mazanic snad indikující výplň neznámého objektu. Celá uloženina s.j. 102 je antropogenně ovlivněná, ze s.j. 103 pochází i dva zlomky pravěké keramiky. Stratigrafickou sekvenci řezu P1 uzavírá s.j. 104 představující snad půdní horizont.

Jižním směrem lze v ulici Na Mlatech pozorovat zvrstvení písčitých náplav. V nejvyšším bodě ulice byly pak zachyceny četné stopy pravěkého osídlení. Jedná se především o pozůstatky větších zahloubených objektů, snad zásobních jam. Ty jsou zachyceny v řezu výkopu kanalizace v profilech P3, P4 a P5. Z jejich uloženin pochází opět několik zlomků pravěké keramiky. Situace zachycená v řezu P3 a P4 byla dokumentována i plošně v rámci skrývání lůžka vozovky. Přesnější datace zjištěného osídlení je vzhledem ke zlomkovitosti a množství nalezeného keramického materiálu nemožná. Lze ho snad předběžně datovat do eneolitu či doby bronzové.

Mimo zachycené zásobní jámy bylo archeologickým výzkumem v tomto prostoru dokumentováno i několik sloupových jam. Z nálezových situací sloupových jam nepochází žádný keramický materiál, který by umožnil jejich alespoň rámcové datování, lze snad předpokládat stejné stáří jako u výše zmíněných jam zásobních.

Všechny objekty v jižní části ulice Na mlatech byly zahloubeny do okrového písčitého podloží. V případě řezů P3 a P4 navazovala na situaci vrstva vyvinutého půdního typu, ve které nebylo objekty možné již rozeznat. Zcela odlišná geologická situace se nacházela v ulici Prokešova. V severní části byl ve výkopu kanalizace na bázi zachycen opět nazelenalý jíl – tégl. Na něj naléhá v celém prostoru ulice až 3 m mocný horizont písčitých a plastických tmavě hnědých až černých hlín. V dokumentovaném řezu P2 byly v horní části řezu v písčité hlíně s.j. 105 nalezeny zlomky kostí, které by mohly naznačovat antropogenní aktivity. Stratigrafická sekvence písčitých hlín zde navazovala na okrové jílovité podloží.

Nejmocnější nárůst tmavých hlín byl pozorován ve výkopu kanalizace a přípojek v křižovatce ulice Prokešova a bezejmenné ulice mířící západním směrem k Chrlickému náměstí. V horní části řezu bylo opět patrné zkulturnění uloženin ve formě drobných mazanic a zvířecích kostí. Pravděpodobně se jedná o pozůstatek pravěkého osídlení oblasti.

Ve druhé sledované části stavby v ulici U ústavu a Pod hejdou nebylo výkopem lůžka vozovky dosaženo geologického podloží. Narušeny byly pouze archeologicky nezajímavé novověké navážky.

Petr Holub

Literatura

Čižmářová, J. 1988: Brno-Chrlice. Topografie archeologických nalezišť. *Forum Brunense* 1988, 75-84.

Holub, P. 2010: Brno, rekonstrukce inženýrských sítí a komunikací. MČ Brno-Chrlice, NZ č.j. 31/10 v archivu Archaia Brno o.p.s.

Resumé

Brno (Bez. Brno-město). Chrlice. Prokešova, Na Mlatech, U Ústavu, Pod Hejdou Strasse. Bronzezeit? Siedlung. Rettungsgrabung.

BŘEST (OKR. KROMĚŘÍŽ)

„Zlámalo pole“. VS; KLPP (lužická fáze). Sídliště. Záchranný výzkum.

Během výzkumu 4 km dlouhé přípojky pro fotovoltaickou elektrárnu byly v poloze „U Františka“ odkryty 3 objekty zásobnicovitého charakteru z mladší doby bronzové (kultura lužických popelnicových polí). Mezi předměty pocházejícími z výkopu (keramika, kosti, uhlíky) vynikly především nálezy drobné bronzové spirálky, kamenného mlátu a drtidla. Věteřovská jáma kruhového půdorysu poskytl kromě četných zlomků keramiky také kamennou broušenou sekyrku ze zelené břidlice.

Ivan Čižmář

Resumé

Břest-Hulín (Bez. Kroměříž). „U Františka“. Věteřov Kultur. Lausitzer Urnenfelder Kultur (Lausitzer Phase). Siedlung. Rettungsgrabung.

BULHARY (OKR. BŘECLAV)

„Přední díly“. Starší a střední doba bronzová. Sídliště. Povrchový průzkum.

Na jaře 2009 byl na lokalitě Bulhary v trati „Přední díly“ v rámci získávání materiálu na bakalářskou diplomovou práci proveden ověřovací povrchový průzkum. Nálezy byly zaměřovány pomocí ručního GPS přijímače.

Lokalita se nachází na pravobřežní terase řeky Dyje ve vzdálenosti asi 400 m od okraje obce, vlevo při silnici směrem na Nejdek. Nálezy bronzových kultur v této poloze jsou známy již ze starší literatury (Klanicová 1994). V roce 1988 zde probíhal záchranný výzkum, při němž bylo ověřováno 11 objektů věteřovské skupiny (Dvořák, Peška 1991, 28). Z druhé strany silnice jsou známy nálezy tří hrobů středodunajské mohylové kultury (Hájek 1980; Měřínský, Stuchlík 1980, 368–379).

Průzkumem zde byly zjištěny narušené pravěké objekty tvořící dvě větší koncentrace, které obsahovaly větší množství keramického a osteologického materiálu, štípané industrie a mazanice. Většina keramického materiálu nebyla vhodná k přesnějšímu kulturnímu určení. Kromě misek se zataženým okrajem, jejichž výskyt není vázán na konkrétní kultury doby bronzové, se zde vyskytl i fragment soudkovitého hrnku věteřovské skupiny, který potvrzuje dřívější zprávy o výskytu věteřovských objektů v tomto prostoru (Dvořák, Peška 1991, 28). Dalším nále-